

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

SELÇUK/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 23093/20)

KARAR

Sözleşme'nin 2. maddesi (esas yönü) • Pozitif yükümlülükler • Yetkili ulusal makamların terörist intihar saldırısına konu olan bir gösteri sırasında göstericinin yaşam hakkını koruma görevini yerine getirmemiş olması • Yetkili makamların, terör riskiyle işaret edilen bir bağlamda, bu riskin gerçekleşmesini önlemek için gerekli tüm tedbirleri alma yükümlülüğü • Yetkili makamların bu gösteriye ilişkin ciddi, öngörülebilir ve yakın bir tarihte terör saldırısı tehdidini göz ardı etmesi • Bu tür terör saldırılarının önlenmesiyle ilgili belirli zorluklar • Gösterinin düzenlendiği yerde acil yardım hizmetlerinin derhal gönderilmesinin sağlanması için önleyici tedbirlerin alınması • Başvuranın nispeten ivedilikle yeterli bakımdan yararlanabilmesi • Polis memurları tarafından kalabalığın dağıtılması ve güvenlik güçlerinin olay yerine erişiminin sağlanması için saldırıdan hemen sonra göz yaşartıcı gazın kullanılımasının, ilk yardım ekiplerinin ivedi müdahalesini engellememesi

Sözleşme'nin 2. maddesi (usul yönü) • Pozitif yükümlülükler • Davanın koşullarında iç hukukun başvurana, manevi zararın tazmin edilmesi için etkili bir hukuk yolunu sunması • Terör saldırısı riskinin değerlendirilmesi bağlamında istihbarat birimlerinin eksiklikleri nedeniyle Devletin objektif sorumluluğa dayanarak sorumlu tutulmasının idareye atfedilebilecek bir kusurun kanıtlanması zorunluluğunu ortadan kaldırması • Uygun ve yeterli tazminatın verilmesi

Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından düzenlenmiştir. Mahkeme açısından bağlayıcı değildir.

STRAZBURG

9 Temmuz 2024

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2024. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Selçuk/Türkiye davasında,

Başkan

Arnfinn Bårdsen,

Hâkimler

Pauliine Koskelo,

Saadet Yüksel,

Lorraine Schembri Orland,

Frédéric Krenc,

Diana Sârcu,

Davor Derenčinović,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde bulunan ve Türk vatandaşı Coşkun Selçuk'un ("başvuran") 10 Haziran 2020 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca Mahkemeye yapmış olduğu başvuruyu (no. 23093/20),

Sözleşme'nin 2. maddesine ilişkin şikâyetleri Türk Hükümetinin ("Hükümet") bilgisine sunmaya ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olarak belirtilmesine ilişkin kararı,

Tarafların görüşlerini dikkate alarak,

18 Haziran 2024 tarihinde kapalı oturumda gerçekleştirilen müzakerelerin ardından,

Söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Başvuru, Ankara'da 10 Ekim 2015 tarihinde meydana gelen terör saldırısıyla ilgilidir.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuran Coşkun Selçuk, Türk vatandaşı olup, 1964 doğumludur ve Hatay'da ikamet etmektedir. Başvuran Mahkeme önünde, Ankara Barosuna bağlı Avukat B. Boran Bulut tarafından temsil edilmiştir.

SELÇUK / TÜRKİYE KARARI

3. Türk Hükümeti (“Hükümet”), kendi görevlisi olan, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

4. Davaya ilişkin olay ve olgular aşağıdaki şekilde özetlenebilmektedir.

5. 2015 yılı boyunca birçok hükümet dışı kuruluş, Ankara’da 10 Ekim 2015 tarihinde barış ve demokrasi konulu bir gösteri düzenlemeye karar vermiştir.

6. Ankara Tren Garında bir mitingin yapılması planlanmıştır. Kortejin, Talatpaşa Bulvarı, Opera Meydanı, Atatürk Bulvarı üzerinden geçerek, Sıhhiye Meydanı’na kadar yürümesi gerekmektedir.

7. Gösteriye Ankara Valiliği tarafından izin verilmiştir. Gösterinin 10 Ekim 2015 tarihinde, saat 12.00 ile 16.00 arasında yapılması gerekmektedir.

8. Hükümet, genel istihbaratın bu gösteriye ilişkin “ciddi ve yakın” olarak değerlendirilen herhangi bir tehdit bildirmediğini vurgulamaktadır.

9. Ayrıca Hükümet, Suruç’ta 20 Temmuz 2015 tarihinde meydana gelen terör saldırısının ardından, tüm Valiliklerden, her durum ve zamanda teyakkuza artırımlarının talep edildiğini belirtmektedir.

10. Ankara Sulh Ceza Hâkimliği, söz konusu gösteri sırasında her türlü taşkınlığı önlemek amacıyla, Ankara İl Emniyet Müdürlüğüne bağlı alanda güvenlik denetimlerinin yapılmasına izin vermiştir.

11. Emniyet Müdürlüğü, gösterinin güvenli bir şekilde ve kamu düzenini bozmadan gerçekleşmesi için çeşitli eylem planları hazırlamıştır. Bu kapsamda, özellikle trafik akışının durdurulmamasına ve gösteri güzergâhının güvenliğinin sağlanması için beş yüz polis bariyerinin kurulmasına karar verilmiştir.

12. Jandarma Komutanlığından, yeterli sayıda personelin bulunmasını sağlaması talep edilmiştir.

13. Ayrıca, Diyarbakır’da daha önce bir gösteride seyyar satıcı tarafından gizlenen bir patlayıcı madde kullanıldığı göz önünde bulundurulduğunda, belediye zabıtasından özellikle bu tür satıcıların gösteri alanına girmelerinin engellenmesi amacıyla olay yerine birkaç ekip görevlendirmesi talep edilmiştir.

14. Ankara Elektrik, Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi Genel Müdürlüğü ile Toplu Taşıma İşletmesine bağlı Raylı Sistem Dairesi Başkanlığı,

SELÇUK / TÜRKİYE KARARI

paralel olarak, günlük hayatın gösteriden etkilenmemesi için gerekli tüm tedbirleri almakla görevlendirilmiştir.

15. Polis, 10 Ekim tarihinde, sabah saat 06.00'dan itibaren, gösteri alanında barikat kurarak, güvenliği sağlamaya başlamıştır.

16. Aynı zamanda, trafik polisi otopark alanlarını denetlemiştir.

17. Gösterinin normal olarak saat 12.00'da başlamasının gerekmesine rağmen, katılımcılar saat 07.05'ten itibaren Ankara Garının önüne gelmeye başlamışlardır. Saat 07.50'de, Ankara Belediyesi önünde elli otobüsün park edildiği ve Ankara Garı önünde toplanan beş yüz kişi dâhil olmak üzere, yaklaşık iki bin beş yüz göstericinin bulunduğu belirlenmiştir.

18. Saat 08.00'dan itibaren çok sayıda güvenlik gücü mensubu olay yerinde hazır bulunmuş ve iki bin kırk dört polis memuru daha sonra gösteriyi izlemek ve kamu düzeninin korunmasını sağlamak üzere farklı bölgelere yerleştirilmiştir.

19. İtfaiye, ambulans ve belediye zabıta memurları ekibi Ankara Garında, gösteri güzergâhında ve çevresinde hazır bulunmaktaydı. Özel kuvvetler de müdahale etmek için hazır bulunmaktaydı.

20. Ayrıca, Hükümet tarafından verilen bilgilere göre, bir kriz merkezi kurulmuş ve bir olayın yaşanması durumunda, itfaiyelerin, ambulansların ve güvenlik güçlerinin hızlı bir şekilde yönlendirilebilmesi için farklı yetkili makamlar tarafından gösteri aynı anda canlı olarak takip edilerek, tüm gösteri alanı gözetim altında tutulmuştur.

21. Terörle mücadele ekibinden sekiz zabıta memuru, sekiz bomba imha uzmanı, iç istihbarattan on beş polis memuru ve patlayıcı madde aramakla görevli iki polis köpeği de olay yerine gönderilmiştir.

22. Güvenlik güçleri, gösteri güzergâhı üzerinde patlayıcı madde araması yapmışlardır.

I.MEYDANA GELEN PATLAMALAR VE BAŞVURANIN YARALANMASI

23. Ankara Garı kavşağında saat 10.04 sularında iki patlama meydana gelmiştir.

SELÇUK / TÜRKİYE KARARI

24. Göstericiler paniğe kapılarak kaçmaya başlamışlardır. Güvenlik güçleri, derhal olay yerine gelmiş ve kalabalığın sakince dağılmasını istemişlerdir. Bazı polis memurları göz yaşartıcı gaz kullanmışlardır.

25. Yetkili makamlar, saldırının iki intihar bombacısı tarafından gerçekleştirildiğini hızlı bir şekilde tespit etmiştir.

26. Göstericilerin arasında bulunan başvuran yaralanmıştır. Başvuran, saldırıdan yaklaşık iki saat sonra, Ankara Üniversitesi İbni Sina Araştırma ve Eğitim Hastanesinin acil servisine kabul edilerek, tedavi altına alınmıştır. Saat 12.25'te tıbbi rapor düzenlenmiştir. Raporda, başvuranın patlama sırasında yaralandığı, kol ve bacaklarında ağrı hissettiği ve söz konusu uzuvlarında çok sayıda sıyrığın bulunduğu belirtilmektedir.

27. Başvuran, saat 13.00'da başka bir hekim tarafından muayene edilmiştir. Söz konusu hekim, raporunda ilgilinin kol ve bacaklarında çok sayıda sıyrığın bulunduğunu kaydetmiş ve hastada herhangi bir psikopatolojik bozukluğun tespit edilmediğini eklemiştir.

II.SALDIRININ BAĞLAMI

28. Ardından yetkili makamlar, aşağıdaki unsurları ortaya koymuştur. Patlamaları gerçekleştiren iki intihar bombacısı DAESH ("İrak ve Şam İslam Devleti — İslam Devleti grubu" adıyla bilinen örgüt) üyesi idi.

29. İki intihar bombacısı D.B. isimli şüpheli tarafından Suriye sınırından Türkiye'ye gönderilmiştir. DAESH üyeleri bu iki intihar bombacısını Türkiye'de barındırmışlardır. Olayın meydana geldiği gün, iki intihar bombacısı taksiyle olay yerine gitmiştir. Bu iki intihar bombacısı, saat 09.57'de Kazım Karabekir Caddesi kavşağında taksiden inerek, Ankara Ana Tren Garı'na doğru yürümüş ve sırasıyla saat 10:04:29 ve 10:04:32'de iki farklı noktada patlayıcı kemerlerini patlatmıştır.

III. CEZA SORUŞTURMASI

30. Anayasal düzene karşı işlenen suçların cezalandırılmasından sorumlu olan Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, saldırının yapıldığı gün ceza soruşturması başlatmıştır.

31. Yüz kişinin ölümüne ve üç yüz doksan bir kişinin yaralanmasına yol açan çifte patlamadan iki hafta sonra, soruşturmadan sorumlu olan Cumhuriyet

savcısı, İslam Devleti grubu tarafından finanse edilen bir saldırının söz konusu olduğunu onaylamıştır.

32. Cumhuriyet savcısı özellikle, “[saldırının kaynağındaki] grubun Suriye’deki DAEŞ terör örgütünden doğrudan talimatlar almasının ardından Türkiye’de saldırılar planladığının tespit edildiğini” belirtmiştir.

33. Cumhuriyet savcısı ayrıca, cihatçı grubunun “saldırıları genelleştirerek, 1 Kasım [2016] tarihli genel seçimlerinin ertelenmesini” amaçladığını belirtmektedir.

34. Cumhuriyet savcısı, 27 Haziran 2016 tarihinde, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi önünde, otuz altı kişi hakkında kasten adam öldürme, adam öldürmeye teşebbüs ve anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs suçlarından bir iddianame sunmuştur.

35. Daha sonra, E.E. isimli bir başka kişi de aynı suçlardan suçlanmıştır.

36. Ankara Ağır Ceza Mahkemesi, 3 Ağustos 2018 tarihli bir kararla, yargılanan on dokuz kişiyi saldırıya katılmakla suçlu bulmuştur. Ankara Ağır Ceza Mahkemesi, söz konusu kişileri, kasten adam öldürme, adam öldürmeye teşebbüs ve anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs suçlarından müebbet hapis cezasına mahkûm etmiştir.

37. Ayrıca Ankara Ağır Ceza Mahkemesi, haklarında yakalama kararları çıkarılan sanıklar İ.B., D.B., E.T., S.Y., H.H.U., B.Y., K.K., A.G., C.K., Ö.D.D., M.Z.A., W.S., M.D., N.Y., K.D ve Y.S.ye ilişkin dosyanın ayrılarak, başka bir numarayla kaydedilmesine karar vermiştir. Interpol Kırmızı Bültenine konu olan sanıklar halen aranmaktadır.

38. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi, 12 Ekim 2020 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesinin 3 Ağustos 2018 tarihli kararını onaylamıştır.

39. Yargıtay, 29 Haziran 2022 tarihinde, 12 Ekim 2020 tarihli kararı kısmen bozmuş ve davayı Ankara Bölge Adliye Mahkemesine geri göndermiştir.

40. Dosyada yer alan unsurlara göre, söz konusu yargılama, ceza mahkemelerinde halen derdesttir.

IV. TAZMİNAT DAVASI

41. Başvuran, 9 Aralık 2015 tarihinde, avukatı aracılığıyla, maruz kaldığını ileri sürdüğü manevi zarar nedeniyle tazminat elde etmek amacıyla İçişleri Bakanlığına başvuruda bulunmuştur.

42. İçişleri Bakanlığı, 15 Aralık 2015 tarihinde başvuruyu Ankara Valiliğine iletmıştır.

43. Valilik, 2016 yılının Ocak ayında başvurana, yapmış olduğu başvuruya olumlu bir yanıt vermediğini bildirmiştir.

44. Daha sonra ilgili, terör ve terörle mücadelede doğan zararların karşılanması için Zarar Tespit Komisyonuna (bundan sonra metinde “Komisyon” olarak anılacaktır) başvurarak, maruz kaldığı kanısına vardığı maddi zarar nedeniyle tazminat talebinde bulunmuştur.

45. Komisyon, 21 Ocak 2016 tarihinde, başvurandan iddia edilen maddi zararın tazmin edilmesine yönelik talebiyle ilgili ek belgeler istemiştir.

46. Komisyon, 2 Eylül 2016 tarihinde, başvuranın kendisinden talep edilen belgelerin tamamını sunmadığı gerekçesiyle talebini reddetmiştir. Bu karar, idari bir davaya konu edilmemiştir.

47. Bu süre zarfında başvuran, avukatı aracılığıyla 7 Nisan 2016 tarihinde, kendi ifadesine göre, Ankara Garında yaşanan çifte intihar saldırısının kendisinde yol açtığı manevi zarara ilişkin Valilik tarafından verilen tazminatın reddi yönündeki kararın iptali talebiyle, Ankara İdare Mahkemesine başvurmuştur.

48. İdare Mahkemesi, 28 Nisan 2017 tarihinde kararını vermiştir. İdare Mahkemesi öncelikle, Ankara’da meydana gelen saldırı sırasında başvuranın kol ve bacaklarından hafif şekilde yaralandığını ve aynı gün hastanede tedavi gördüğünü gözlemlemiştir. Ardından İdare Mahkemesi, ilgilinin saldırının gerçekleştiği yerde ölü ve yaralı insanlar gördüğünü ve mitingde bulunan bazı arkadaşlarının hayatını kaybettiğini tespit etmiştir. İdare Mahkemesi, başvuranın meydana gelen olaylar nedeniyle derinden acı çektiği sonucuna vararak, ilgiliye uğradığı manevi zarar için 15.000 Türk lirasının (yaklaşık 3.875 avro) ödenmesinin uygun olduğuna karar vermiş ve bu meblağa 7 Nisan 2016 tarihinden itibaren yasal gecikme faizinin eklendiğini belirtmiştir.

49. İdare Mahkemesi, bu sonuca varmak için Türk Anayasası'nın 125. maddesine atıfta bulunmuştur. Söz konusu madde aşağıdaki şekildedir:

“İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır (...)

İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür.”

50. İdare Mahkemesi, söz konusu hükmün ikinci fıkrasının, idarenin sorumluluğunun “sosyal risk” teorisine dayalı olarak mutlak ve objektif bir nitelik taşıması nedeniyle, idarenin kusuruna ilişkin delil sunmasını gerektirmediğini hatırlatmıştır.

51. İdare Mahkemesi, bu teoriye göre, ilgili kişinin zararın meydana gelmesine yönelik tutumuyla katkıda bulunmaksızın terör faaliyetlerine bağlı özel ve anormal bir zarara maruz kalması sebebiyle, ilgiliye tazminat ödenmesi gerektiğini ve bu nedenle ilgilinin terör eylemlerinin önlenmesinde idareye atfedilebilecek bir kusurun varlığını göstermekle yükümlü olmadığını belirtmiştir.

52. İdare Mahkemesine göre, idareye atfedilebilecek herhangi bir kusurdan bağımsız olarak, Devletin kamu düzenini ve kamu güvenliğini sağlama görevini veya yaşamı ve kişisel mülkiyeti koruma yükümlülüğünü yerine getirmediği kanısına varılabilmesi durumunda, idarenin teröristler tarafından işlenen eylemlerden doğan zarar nedeniyle mağdur olan herhangi bir kişinin zararını tazmin etmesi gerekmektedir.

53. Ankara Bölge İdare Mahkemesi, 30 Mayıs 2018 tarihinde, İdare Mahkemesinin 28 Nisan 2017 tarihli kararını onaylamıştır.

54. Bölge İdare Mahkemesinin kararı, 17 Temmuz 2018 tarihinde başvuranın avukatına tebliğ edilmiştir.

V. ANAYASA MAHKEMESİNE YAPILAN BİREYSEL BAŞVURU

55. Başvuran, 2018 yılının Ağustos ayında, Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuran, özellikle Anayasa'nın 17. maddesiyle güvence altına alınan yaşam hakkının ihlal edilmesinden şikâyetçi olmuştur.

56. Anayasa Mahkemesi, 12 Kasım 2019 tarihinde, ilgilinin yaşam hakkına ilişkin ileri sürdüğü şikâyetlerin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

57. Anayasa Mahkemesinin kararı, 17 Kasım 2019 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

İLGİLİ ULUSAL HUKUKİ ÇERÇEVE VE UYGULAMASI

I.İDARENİN SORUMLULUĞU

58. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 11 ila 13. maddelerine göre, idarenin bir eyleminden doğan zarar nedeniyle mağdur olan herkes, iddia edilen eylem tarihinden itibaren bir yıllık süre içinde idareye başvurarak, tazminat talebinde bulunabilmektedir. Talebin kısmen veya tamamen reddi halinde veya talep hakkında altmış günlük bir süre içinde cevap verilmediği takdirde, mağdur idare mahkemesinde dava açabilmektedir.

II.5233 SAYILI KANUN

59. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 14 Temmuz 2004 tarihinde “Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun” (“Tazminat Kanunu”) başlığı altında kabul edilen 5233 sayılı Kanun, 27 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

60. Söz konusu Kanun, özellikle terör eylemlerinden doğan maddi zararların tazmin edilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

61. Bu Kanuna göre, uğranılan zarar ve ödenecek tazminat tutarı, Zarar Tespit Komisyonları tarafından belirlenmektedir.

62. Zarar Tespit Komisyonlarına başvurma prosedürüne ilişkin olarak, 5233 sayılı Kanun’un 6. maddesi, terör veya terörle mücadele etmek için yetkili makamlar tarafından alınan tedbirler nedeniyle bir zarara uğrayan herhangi bir kişinin yetkili Zarar Tespit Komisyonu önünde tazminat talep edebilmesini öngörmektedir. Bu türden bir talebin, ilgilinin zarara neden olan olayı öğrendiği tarihten itibaren altmış günlük bir süre içinde ve her halükârda, ihtilaf konusu olayın meydana geldiği tarihten itibaren bir yıl içinde sunulması gerekmektedir. Zarar Tespit Komisyonu, talebin sunulmasından itibaren altı aylık bir süre içinde karar vermektedir. Vali, şayet gerekirse, bu süreyi üç ay uzatabilmektedir.

III. KUSURSUZ SORUMLULUK

63. Türk idare hukukunda idarenin kusursuz sorumluluğu, diğer hususların yanı sıra, sosyal risk kavramına dayanmaktadır. Böylelikle uygulanabilir hukuki rejim, kusurun kabul edilmesine dayanan genel sorumluluk hukukunda uygulanan genel tazminat ilkesinden uzaklaşmakta ve genel ve “sosyal” bir sorumluluktan kaynaklanmaktadır.

SELÇUK / TÜRKİYE KARARI

64. Bu sorumluluk rejiminin temel sonucu, bir yandan, idarenin sorumlu tutulabilmesi için mağdurun idarenin kusuruna ilişkin delil sunmasının gerekmemesi ve diğer yandan, idarenin kusur işlemediğini göstererek kendisini sorumluluktan muaf tutamamasıdır.

65. İdareyi sorumlu tutabilmek için, mağdurun bir zararın varlığını ve bu zarara sebep olan olay ile söz konusu zarar arasında bir nedensellik bağının bulunduğunu göstermesi yeterlidir.

IV. 26 MART 2014 TARİHLİ DANIŞTAY İDARİ DAİRELER KURULUNUN KARARI

66. İdari Daireler Kurulu tarafından 26 Mart 2014 tarihinde verilen ilke kararında, Danıştay, özellikle *İçyer/Türkiye* ((k.k.), no. 18888/02, § 81, AİHM 2006-I) kararına atıfta bulunarak, 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılansısı Hakkında Kanun'un, bu tür eylem veya tedbirlerden kaynaklanan manevi zararların tazmin edilmesine engel olmadığını belirtmiştir.

V. 15 ARALIK 2020 TARİHLİ DANIŞTAYIN KARARI

67. 10 Ekim 2015 tarihli saldırıda idarenin kusurlu olduğu gerekçesiyle sorumlu olduğunun kabul edilmesi gerektiğini ileri süren başvuran dışındaki şikâyetçiler tarafından kendisine başvuru sunulan Danıştay, 15 Aralık tarihli bir kararla, idarenin bu olayla ilgili bir hizmet kusuru işleyip işlemediği hususunu incelemiştir.

68. Yüksek İdare Mahkemesi, saldırıdan önce mevcut olan bilgilere dayanarak söz konusu durumu değerlendirmiş ve yetkili makamların bir saldırının yakınlığını gösterebilecek herhangi bir bilgiye sahip olmadığını kabul etmiştir. Yüksek İdare Mahkemesi ayrıca, 10 Ekim 2015 tarihli gösteriye ilişkin olarak yetkili makamlar tarafından yeterli güvenlik tedbirlerinin alındığını değerlendirmiş ve idarenin hizmet kusuru işlemediği kanaatine varmıştır.

69. Danıştay, özellikle çifte intihar saldırısından altmış beş dakika sonra yetkili makamların tüm yaralıları ambulansla en yakın hastanelere tahliye etmesi nedeniyle, olay yerinde herhangi bir yaralının kalmadığını tespit etmiştir. Bu bağlamda Danıştay, 112 numarasının saat 10.05'te arandığını ve bu aramadan otuz üç saniye sonra acil servislerin acil tedavi gerektiren kişilerle öncelikli olarak ilgilenmek için koordinasyonu sağlamaya başladığını ve çeşitli servisler arasında

herhangi bir iletişim yetersizliğinin olmadığını eklemiştir. Güvenlik güçleri tarafından göz yaşartıcı gaz kullanımına ilişkin olarak, Yüksek Mahkeme, bu tür bir kullanımın dava koşullarında gerekli ve söz konusu duruma uygun olduğu kanaatine varmıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

1.SÖZLEŞME’NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

70. Başvuran, Sözleşme’nin 2 ve 3. maddelerini ileri sürerek, söz konusu saldırının Türkiye tarihindeki en ölümcül saldırı olduğunu iddia ederek, yetkili makamların bu saldırıyı engellemek için önleyici operasyonel tedbirleri almadığından şikâyet etmektedir. Başvuran aynı zamanda, polisin saldırının hemen ardından göz yaşartıcı gaz kullanmasından üzüntü duymakta ve bu tedbirin ilk yardım ekiplerinin yaralı kişilere ilk yardımın sağlanması için hızlıca müdahale etmelerini engellediğini iddia etmektedir. Son olarak başvuran, idare mahkemelerinin idareyi objektif sorumluluğa değil, hizmet kusuru nedeniyle sorumluluğa dayanarak mahkûm etmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

71. Hükümet, bu iddialara karşı çıkmaktadır.

72. Davaya ilişkin olay ve olguların hukuki nitelendirmesi konusunda takdir yetkisine sahip olan Mahkeme, içtihadını ve başvuranın şikâyetlerinin niteliğini göz önünde bulundurarak (bk. örneğin *Molla Sali/Yunanistan* [BD], no. 20452/14, § 85, 19 Aralık 2018 ve *S.M./Hırvatistan* [BD], no. 60561/14, §§ 241-243, 25 Haziran 2020), başvuran tarafından sunulan şikâyetlerin yalnızca Sözleşme’nin 2. maddesi açısından incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

73. Nitekim Mahkeme, her şeyden önce başvuranın yaralanmasının şüphesiz, ilgilinin hayatını tehlikeye düşürecek nitelikte olmadığını, söz konusu terör saldırısının yüz kişinin ölümüne neden olduğunu ve dolayısıyla, ilgili açısından muhtemelen ölümcül olduğunu gözlemlemektedir. Bu sebeple, Anayasa Mahkemesi gibi Mahkeme de, Sözleşme’nin 2. maddesinin mevcut davada uygulanabilir olduğu kanaatine varmaktadır (*Trévalec/Belçika*, no. 30812/07, §§ 55-61, 14 Haziran 2011 ve *Yotova/Bulgaristan*, no. 43606/04, §§ 68-70, 23 Ekim 2012).

74. Sözleşme'nin 2. maddesinin somut olaya ilişkin kısımları aşağıdaki şekildedir:

“Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

75. Hükümet, başvuranın idare mahkemeleri nezdinde yürütülen yargılamanın sonunda objektif bir sorumluluğa dayanarak bir tazminat alması nedeniyle, ilgilinin bundan böyle söz konusu ihlallerden dolayı mağdur olduğunu ileri süremeyeceği kanısına varmaktadır.

76. Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesinin hem esas hem de usul yönüne ilişkin olarak, tazminata hükmedilmesinin yetkili makamların herhangi bir kusurunun ve dolayısıyla Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlalinin kabul edilmesini gerektirmediğini gözlemlemektedir. Bu sebeple Mahkeme, bu bağlamda Hükümet tarafından ileri sürülen ilk itirazı reddetmektedir.

77. Ayrıca Mahkeme, başvuranın Sözleşme'nin 2. maddesine ilişkin şikâyetlerinin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Öte yandan Mahkeme, bu şikâyetlerin başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını gözlemleyerek, bunların kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Başvuranın İddiaları

78. Başvuran, davaya ilişkin koşulların Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlaline neden olduğunu iddia etmektedir. Başvuran, 10 Ekim 2015 tarihli saldırının meydana gelmesinden Devleti sorumlu tutmaktadır, zira saldırının yapılma şekli, ilgilinin ifadesine göre, yetkili makamların gerekli ve yeterli tedbirler almadıklarını göstermektedir.

79. Başvuran, DAESH terör örgütünün gerçekte 2014 yılından itibaren Türkiye’de örgütlenmeye başlamasına ve güvenlik birimleri tarafından tanınmasına rağmen, bu örgütün faaliyetlerini engellemek için örgüt hakkında herhangi bir eylemin yürütülmediğini iddia etmektedir.

80. Başvuran, saldırının ardından uygulanan tedbirlerin daha ziyade uygun ve yeterli olmadığını ve iki patlamadan sonra kalabalığı dağıtmak için polis tarafından göz yaşartıcı gazın kullanılmasının bilhassa mağdurlara sunulan acil tıbbi yardımı geciktirdiğini belirtmektedir.

81. Son olarak başvuran, idarenin, kendi ifadesine göre, kusur sorumluluğu ilkesi yerine, “sosyal riskten” kaynaklanan kusursuz sorumluluk ilkesine dayanılarak mahkûm edilmesinden üzüntü duymaktadır.

2. *Hükümetin İddiaları*

82. Hükümet, başvuranın iddialarını reddetmekte ve saldırı riskine ilişkin herhangi bir istihbarat raporunun yetkili makamlara ulaşmadığını ileri sürmektedir. Hükümet bu bağlamda, söz konusu sorunun Danıştay tarafından 15 Aralık 2020 tarihli kararında özellikle ayrıntılı bir incelemenin yapılmasına yol açtığını ve Danıştay’ın yakın bir saldırı tehdidini gösterebilecek nitelikte somut ve kesin bir bilginin bulunmaması sebebiyle, gösterinin güvenliğini sağlamak için yetkili makamlar tarafından önceden alınan tedbirlerin uygun ve yeterli olduğu ve idarenin herhangi bir hizmet kusuru işlemediği sonucuna vardığını ileri sürmektedir.

83. Hükümet aynı zamanda, 20 Temmuz 2015 tarihli Suruç saldırısının ardından bildirilen genel uyarıların yetkili makamlara 10 Ekim 2015 tarihli gösteri sırasında yakın bir terör saldırısı tehdidinin varlığını tespit etme imkânı veren yeterince açık ve kesin istihbarat bilgileri olarak kabul edilemeyeceğini ifade etmektedir.

84. Hükümet, idarenin görevini yerine getirmesi bağlamında herhangi bir kusur işlemediği kanaatine varmak için Danıştay’ın hem saldırıdan önce alınan, önleme, güvenlik ve koruma tedbirlerini hem de kriz yönetimini ve saldırının ardından mağdurlara sunulan acil tıbbi yardımı incelediğini eklemektedir.

85. Hükümetin görüşüne göre, güvenlik güçlerinin intihar saldırısını önlemeleri uygulamada imkânsızdır, zira bu saldırının faili ölmeye ve mümkün olduğunca çok kişiyi öldürmeye karardır. Hükümet bu bağlamda, Devletin pozitif yükümlülüğünün kendisine dayanılmaz veya aşırı bir yük yükleyecek şekilde yorumlanamayacağını vurgulamaktadır.

3. *Mahkemenin Değerlendirmesi*

86. Mahkeme, mevcut başvurunun temel olarak, Devletin başvuranın yaşam hakkını hem esas hem de usul yönünden koruma yönündeki pozitif yükümlülüğünü yerine getirip getirmemesiyle ilgili olduğunu gözlemlemektedir.

a) **Sözleşme’nin 2. Maddesinin Esas Yönü Hakkında**

87. Mahkeme, Sözleşme’nin 2. maddesinin Sözleşme’nin en önemli maddeleri arasında yer aldığını ve Sözleşme’nin 3. maddesiyle birlikte bu

maddenin, Avrupa Konseyinin oluşturduğu, demokratik toplumların temel değerlerinden birine yer verdiğini yeniden ifade etmektedir (*Çakıcı/Türkiye* [BD], no. 23657/94, § 86, AİHM 1999-IV).

88. Sözleşme'nin 2. maddesinin 1. fıkrasının birinci cümlesi, Devlete yalnızca kasten ve hukuka aykırı bir şekilde ölüme sebebiyet vermekten kaçınma yükümlülüğü değil, aynı zamanda kendi yetki alanı içinde bulunan kişilerin hayatını korumaya yönelik gerekli tedbirler alma yükümlülüğü de getirmektedir (*L.C.B./Birleşik Krallık*, 9 Haziran 1998, § 36, *Karar ve Hükümlerin Derlemesi* 1998-III, *Osman/Birleşik Krallık*, 28 Ekim 1998, § 115, *Derleme* 1998-VIII, ve daha yakın bir tarihte verilen, *Nicolae Virgiliu Tănase/Romanya* kararı [BD], no. 41720/13, § 134, 25 Haziran 2019).

89. Bu pozitif yükümlülük, Devlete, yaşam hakkını tehlikeye düşürme konusunda caydıracak yasal ve idari bir çerçeve düzenleyerek, yaşam hakkını güvence altına alma yönünde çok önemli bir görev yüklemektedir. Bu yükümlülük, yaşam hakkını tehlikeye düşürebilecek nitelikte, kamusal olsun ya da olmasın, her türlü faaliyet bağlamında geçerli olmaktadır (yukarıda anılan *Nicolae Virgiliu Tănase* kararı, § 135 ve bu kararda ileri sürülen atıflar).

90. Ayrıca Sözleşme'nin 2. maddesi, kişilerin hayatını başkalarından gelen ölümcül tehditlere karşı korumak için önleyici operasyonel tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir.

91. Böylelikle, yetkili makamların başkalarının eylemlerinden dolayı kişinin hayatına yönelik gerçek ve yakın bir riskin varlığını bilmeleri ya da bilmelerinin gerekmesi nedeniyle, bu kişiyi korumaya yönelik yararlı tedbirler alma yükümlülüğü bulunmaktadır (bk. yukarıda anılan *Osman* kararı, § 115).

92. Bununla birlikte, Sözleşme'nin 2. maddesi aynı zamanda, yetkili makamların bildikleri ya da bilmeleri gereken terör faaliyetlerine ilişkin gerçek ve yakın bir riske karşı önceden kimlikleri tespit edilemeyen, halkın üyelerinin genel olarak korunmasına ilişkin tedbirler almalarını gerektirmektedir (bk. *Tagayeva ve diğerleri/Rusya*, no. 26562/07 ve diğer 6 başvuru, § 482-493, 13 Nisan 2017, terör örgütüne ilişkin olan bu kararda Mahkeme, yetkili ulusal makamların makul bir şekilde, bilinen terör riskini önleyebilecek veya azaltabilecek nitelikteki tedbirleri almadıkları kanaatine varmıştır.)

93. Mahkeme, önceden bildirilen ve izin verilen toplu etkinliklerin düzenlenmesine ilişkin olarak bu yükümlülüğün öneminin altını çizmektedir. Nitekim büyük kapsamlı gösteriler durumunda, özellikle yetkili makamların daha önce yakın bir tarihte ölümcül saldırılarla karşı karşıya kalmaları ve tehdidin gerçek olması halinde, daha yüksek düzeyde bir ihtiyat yükümlülüğü gerekmektedir.

94. Yaşam hakkının korunmasına yönelik önleyici tedbirler alınması yönündeki bu pozitif yükümlülüğün kapsamı, söz konusu tehdidin kaynağına ve tehdidin hafifletilmesi imkânına bağlıdır (şüphesiz farklı bağlamlarda bk. *Boudaïeva ve diğerleri/Rusya*, no. 15339/02 ve diğer 4 başvuru, § 137 *son cümlesi (in fine)*, AİHM 2008 (özetler), *Cavit Tınarhoğlu/Türkiye*, no. 3648/04, § 90 *son cümlesi (in fine)*, 2 Şubat 2016 ve *Asma/Türkiye*, no. 47933/09, § 93, 20 Kasım 2018). Sözleşme'nin 2. maddesi uyarınca yetkili makamlara getirilen yükümlülük, yetkili makamların riski tespit etmek ve her davanın koşullarının tamamına bağlı olarak, uygun tedbirlerle bu riski önlemek için kendilerinden makul olarak beklenebilecek her şeyi yapmalarını gerektirmektedir (yukarıda anılan *Osman* kararı, § 116 *son cümlesi (in fine)*, *Demiray/Türkiye*, no. 27308/95, § 45, AİHM 2000-XII ve *Pankov/Bulgaristan*, no. 12773/03, § 62, 7 Ekim 2010).

95. Bu bağlamda Mahkeme özellikle, Devletlerin halklarını terör şiddetinden korumak için karşılaştıkları zorlukların ve geçmişe yönelik bir incelemenin tehlikelerinin farkında olduğunu hatırlatmaktadır. Devlet tarafından Sözleşme'den doğan insan hakları konusundaki yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediğini denetlemekle görevli organ olarak Mahkeme, terörle mücadele kapsamında yapılan ve niteliği gereği, bu türden bir denetimin dışında kalan siyasi seçimler ile korunan haklar üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olan yetkili makamların eyleminin diğer daha somut yönleri arasında bir ayrım yapmalıdır. Yetkili makamların bu hassas alanda somut bir kararın verilmesine ilişkin ilgili durum ve diğer zorlukların denetiminden sorumlu olup olmadıkları ve hangi ölçüde sorumlu olduklarına ilişkin hususlar açısından, farklı denetim derecelerine göre, Sözleşme'nin 2. maddesinde belirtilen mutlak gereklilik kriterinin uygulanması gerekmektedir (yukarıda anılan *Tagayeva ve diğerleri* kararı, § 481).

96. Somut olarak, bir Taraf Devletin sorumluluğunun Sözleşme'nin 2. maddesi bakımından söz konusu olması için, dolayısıyla, yetkili makamların bir

veya birkaç kişinin hayatı açısından gerçek ve yakın bir tehdidin varlığını bildikleri veya bilmeleri gerektiği ve yetkileri kapsamında makul bir bakış açısıyla, şüphesiz bu riski hafifletebilecek tedbirleri almadıkları tespit edilmelidir (yukarıda anılan *Osman* kararı, § 116, *Paul ve Audrey Edwards/Birleşik Krallık*, no. 46477/99, § 55, AİHM 2002-II, *Medova/Rusya*, no. 25385/04, § 96, 15 Ocak 2009 ve *Tsechoyev/Rusya*, no. 39358/05, § 136, 15 Mart 2011).

97. Dolayısıyla, mevcut davanın incelenmesi bağlamında Mahkeme öncelikle, yetkili makamların terör saldırısıyla ilgili gerçek ve yakın bir riskin bulunduğunu bilip bilmediklerini veya bilmelerinin gerekip gerekmediğini ve yetkili makamların bu riski bilmeleri halinde, riski önlemek için kendilerinden makul olarak beklenebilecek her şeyi yapıp yapmadıklarını araştırmalıdır.

98. Somut olayda iki husus ayrı tutulabilmektedir: Genel bağlam ve 10 Ekim 2015 tarihli gösteriye ilişkin bağlam.

99. Her şeyden önce, genel bağlama ilişkin olarak Mahkeme, bu bağlama gerçek olan bir terör tehdidiyle şüphesiz olarak işaret edildiğinin anlaşıldığını gözlemlemektedir.

100. Ardından, 10 Ekim 2015 tarihli gösteriye ilişkin bağlamla ilgili olarak Mahkeme, bu bağlamın genel bağlamdan ayrılamayacağı kanısına varmaktadır. Bu bağlamda Mahkeme, söz konusu gösterinin özellikle siyasi gerginliklere ilişkin bir bağlamda gerçekleştiğini kaydetmektedir. Öte yandan bu gösteri, aynı yıl gerçekleştirilen Suruç ve Diyarbakır saldırılarının ardından meydana gelmiştir.

101. Ayrıca Mahkeme, Hükümete cevap olarak (yukarıda 85. paragraf), mevcut davada bu riskin gerçekleşmesini önlemek için gereken bütün tedbirleri alma yönünde terör riskiyle işaret edilen bir bağlamda yetkili ulusal makamlar açısından bir yükümlülüğün bulunduğu kanısına varmaktadır. Daha önceki saldırıların ulusal bölgede meydana gelmesi ve -bilhassa bir olayla ilgili olmayan- tehditlerin varlığı, bu yükümlülüğü güçlendirmektedir.

102. Bununla birlikte, söz konusu yükümlülük mutlak güvence olamaz. Ayrıca Mahkeme, yetkili makamların terörist intihar saldırısı riskini önlemek için yaptıkları seçimleri geriye dönük olarak incelemesi halinde ihtiyatlı davranmalıdır.

103. Dahası Mahkemenin, risklerin tespit edilmesi ve bunların önlenmesi amacıyla alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi için kullanılması gereken

yöntemi yetkili ulusal makamlara belirtmesi gerekmemektedir. Nitekim polis gibi yetkili birimlerin, önleme ve koruma tedbirlerini hazırlamaları halinde, özellikle halka yayılmayan bilgi ve istihbaratlara erişim sağlamaları nedeniyle, operasyonlara ilişkin verdikleri kararlar çerçevesinde belirli bir serbestlikten yararlanmaları gerekmektedir (*P.F. ve E.F./Birleşik Krallık* (k.k.), no. 28326/09, § 41, 23 Kasım 2010). Bu durum özellikle, yetkili makamların gizlice faaliyet gösteren organize ağlarla genellikle karşı karşıya kaldıkları terörle mücadele halinde geçerli olmaktadır.

104. Somut olayda Mahkeme, Hükümetin ifadesine göre, yetkili makamların Ankara'da gerçekleşen 10 Ekim 2015 tarihli gösteriye katılanların hayatına yönelik gerçek ve yakın bir riskin bulunduğu sonucuna varmak için yeterli bilgiye sahip olmadıklarını kaydetmektedir. Hükümet, şüphesiz yetkili makamların daha önce, bilhassa Suruç'ta 20 Temmuz 2015 tarihinde sivil halka karşı teröristlerin gerçekleştirdikleri kanlı saldırıları göz ardı etmediklerini, zira öte yandan, bu saldırıların yetkili makamların daha fazla ihtiyatlı davranmalarına neden olduğunu, ancak bu türden bir bilginin 10 Ekim 2015 tarihli gösteriye katılanların hayatına yönelik gerçek ve yakın bir riski ortaya koymak için tek başına yeterli olmadığını vurgulamaktadır.

105. Mahkeme, daha önce vurguladığı üzere (yukarıda 99 ve 100. paragraflar), yetkili makamların göz ardı edemeyecekleri ve tedbir almaları gereken, terör tehdidine ilişkin genel bir bağlamın bulunduğu kanısına varmaktadır. Bununla birlikte Mahkeme, 10 Ekim 2015 tarihli gösteriye katılanların hayatına yönelik kesin, somut ve yakın bir tehdidin bulunmamasına ilişkin yetkili yerel makamların değerlendirmesini sorgulayacak nitelikte herhangi bir somut unsur tespit etmemiştir.

106. Bu bağlamda Mahkeme, polisin can ve mal güvenliğini sağlamak amacıyla 10 Ekim 2015 tarihli gösteri için bazı tedbirler aldığını tespit etmektedir (yukarıda 9 ila 22. paragraflar). Polis özellikle, gösteri alanında barikat kurarak, güvenliği sağlamıştır. Yetkili makamlar, olayların meydana geldiği tarihte makul olarak değerlendirilebilecek tedbirleri almışlardır. Ayrıca Mahkeme, yetkili makamların somut olayda, Ankara'da 10 Ekim 2015 tarihli terör saldırısı riskini önemsemedikleri ve daha kesin bilgilerin, en iyi planlamanın ve diğer önleme

tedbirlerine başvurulmasının, olayların birçok kişinin ölümüne ve başvuranın yaralanmasına yol açan bir hal almasının engellenmesine imkân verdiği kanaatine varacak bir durumda bulunmamaktadır.

107. Sonuç olarak, yukarıda belirtilenler ışığında, Mahkeme, yetkili ulusal makamların 10 Ekim 2015 tarihli gösteri kapsamında terör saldırısına ilişkin ciddi, öngörülebilir ve yakın bir tehdidin mevcut olduğunu dikkate almadığı ve bu türden bir terör saldırısının önlenmesiyle ilgili belirli zorluklar göz önünde bulundurulduğunda, Türk makamlarının Sözleşme'nin 2. maddesinden doğan maddi yükümlülüklerini göz ardı ettiği kanısına varamaz.

108. Öte yandan Mahkeme, yetkili makamların gerektiği takdirde gösteri yerinde acil yardım hizmetlerinin derhal gönderilmesini sağlamak amacıyla önleyici tedbirler aldıklarını tespit etmekte ve hafif bir şekilde yaralanan başvuranın, Ankara Garının önünde hüküm süren kaos sahnelerine rağmen, böylelikle çifte intihar saldırısının ardından nispeten ivedilikle uygun bakım ve tedavilerden yararlanabildiğini kaydetmektedir.

109. Dahası Mahkeme, kalabalığı dağıtmak ve güvenlik güçlerinin olay yerine erişimini sağlamak için polis memurları tarafından saldırının hemen ardından göz yaşartıcı gazın kullanılmasının yaralanan kişilere ilk yardımın sağlanması amacıyla herhangi bir şekilde ilk yardım ekiplerinin ivedi müdahalesini engellediğinin tespit edilmediğini gözlemlemektedir.

110. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 2. maddesi esas yönünden ihlal edilmemiştir.

b) Sözleşme'nin 2. Maddesinin Usul Yönü Hakkında

111. Mahkemenin birçok defa belirttiği üzere, Devlete Sözleşme'nin 2. maddesi bakımından yaşam hakkını koruma yönünde getirilen yükümlülük, yalnızca maddi pozitif yükümlülükleri değil (bk. yukarıda anılan *Nicolae Virgiliu Tănase* kararı, §§ 134-136), aynı zamanda ölümün meydana geldiği durumlar açısından, etkin ve bağımsız bir yargı sisteminin düzenlenmesini sağlama yönünde usuli pozitif yükümlülüğü de içermektedir. Bu sistem, ilgili koşullara göre değişiklik gösterebilmekte (*ibidem*, § 158), ancak olay ve olguların kısa bir süre içinde tespit edilmesine, sorumluların hesap vermelerinin zorunlu kılınmasına ve mağdurlara uygun bir tazminatın sunulmasına olanak sağlamalıdır (*Calvelli ve Ciglio/İtalya* [BD], no. 32967/96, § 49, AİHM 2002-I, *Vo/Fransa* [BD], no.

53924/00, § 89, AİHM 2004-VIII, *Šilih/Slovenya* [BD], no. 71463/01, §§ 155 ve 192, 9 Nisan 2009 ve *Lopes de Sousa Fernandes/Portekiz* [BD], no. 56080/13, § 214, 19 Aralık 2017, kararlarıyla karşılaştırmız).

112. Mevcut davada Mahkeme, yetkili makamların olay ve olguların yeniden kurgulanması, adalete sevk edilmeleri için bunların sorumlularının araştırılması ve mağdurların adalete erişiminin sağlanması amacıyla çok sayıda inceleme ve soruşturma yürüttüklerini tespit etmektedir. Ankara Ağır Ceza Mahkemesi böylelikle, 3 Ağustos 2018 tarihinde, on dokuz kişiyi 10 Ekim 2015 tarihli saldırıya katılmaktan suçlu bulmuş ve bu kişileri kasten adam öldürme, adam öldürmeye teşebbüs ve anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs suçlarından müebbet hapis cezasına mahkûm etmiştir. Şüphesiz, dosyada yer alan unsurlara göre, sanıklardan bazıları hakkında yürütülen yargılama halen derdesttir ve yargılama bağlamında önemli bir gecikme yaşanmıştır. Bununla birlikte Mahkeme, bu gecikmenin olay ve olguların ve sorumlulukların tespit edilmesine zarar verecek nitelikte olmadığını saptamaktadır. Öte yandan, bu aşamada, ceza mahkemelerinin mevcut davada işlenen, yaşam hakkına yönelik haksız ihlalleri cezasız bırakmak istediklerini gösteren herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

113. Bu bağlamda Mahkeme, yaşam hakkının usuli yönden korunmasına ilişkin içtihadını ve özellikle yetkili ulusal makamlara ait olan, soruşturma ve adli yargılamaların özenli bir şekilde yürütülmesi yükümlülüğünü hatırlatmak istemektedir (genel ilkelerle ilgili olarak bk. *Mustafa Tunç ve Fecire Tunç/Türkiye* [BD], no. 24014/05, §§ 169 ila 182, 14 Nisan 2015, *Armani Da Silva/Birleşik Krallık*, [BD], no. 5878/08, § 237, 30 Mart 2016 ve *Giuliani ve Gaggio/İtalya* [BD], no. 23458/02, § 305, AİHM 2011 (özetler)).

114. Cezai yolun yanı sıra, Mahkeme, Türk hukuk sisteminin başvurana bir yandan, 5233 sayılı Kanun'a ve diğer yandan, Anayasa'nın 125. maddesine ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 11 ila 13. maddelerine dayanan tazminata ilişkin hukuk yollarını sunduğunu kaydetmektedir.

115. Mahkeme, başvuran tarafından sunulan maddi tazminat talebinin, ilgilinin kendisinden talep edilen bütün belgeleri sunmadığı gerekçesiyle, Zarar Tespit Komisyonu tarafından reddedildiğini gözlemlemektedir.

116. İlgili tarafından sunulan manevi tazminat talebine ilişkin olarak Mahkeme, idare mahkemelerinin, terör saldırısı riskinin değerlendirilmesi bağlamında istihbarat birimlerinin eksiklikleri nedeniyle Devletin objektif bir sorumluluğa dayanılarak sorumlu tutulabileceği kanaatine vardıklarını tespit etmektedir.

117. Bu sorumluluk sistemi, tazminatla ilgili bir amaç izlemekte ve idareye atfedilebilir bir kusuru kanıtlama gerekliliğini ortadan kaldırarak, mağdura tazminat ödenmesinin kolaylaştırılmasını hedeflemektedir. Dolayısıyla bu sistem, ispat yükü azaltılan mağdura lehine görünmektedir.

118. Mahkeme nazarında, iki intihar bombacısı tarafından gerçekleştirilen terör saldırısına ilişkin davanın koşullarında, idare mahkemeleri tarafından böylelikle kabul edilen yaklaşımın “etkili yargı sistemi kriterini” karşıladığı şeklinde kabul edilebilmektedir.

119. Başvurana sunulan telafinin uygun ve yeterli olup olmadığı hususuna ilişkin olarak, Mahkeme, bu hususa ilişkin değerlendirmenin özellikle söz konusu olan Sözleşme ihlalinin niteliği dikkate alındığında, davanın koşullarının tamamına bağlı olduğunu hatırlatmaktadır (*Gäfgen/Almanya* [BD], no. 22978/05, § 116, AİHM 2010).

120. Mahkeme, idare mahkemesinin somut olayda, başvurana maruz kaldığı manevi zarar nedeniyle 3.875 avro tutarına eşdeğer bir meblağın tazminat olarak ödenmesine karar verdiğini gözlemlemektedir. Mahkeme, ödenmesine hükmedilen tazminatın, başvuranın durumu dikkate alındığında, davanın koşullarında uygun ve yeterli olarak kabul edilebileceği kanaatine varmaktadır.

121. Sonuç olarak ve yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurulduğunda Mahkeme, iç hukukun başvurana, Sözleşme’nin 2. maddesi uyarınca davalı Devlete getirilen, davanın koşullarında uygun bir yargısal cevabın verilmesini sağlayabilecek etkili bir yargı sistemini düzenleme yükümlülüğünün yerine getirilmesine imkân veren hukuk yollarını sunduğu kanısına varmaktadır (bk. *Göktepe ve diğerleri/Türkiye* (k.k.), no. 64731/01, 26 Nisan 2005).

122. Dolayısıyla, Sözleşme’nin 2. maddesi usul yönünden ihlal edilmemiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edilmediğine *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca, 9 Temmuz 2024 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdürü

Arnfinn Bårdsen
Başkan